

توافق استراتژیک؛ شرط پاشینیان برای صلح با جمهوری آذربایجان

نخست وزیر ارمنستان ضمن ابراز خوشبینی نسبت به مذاکرات صلح با جمهوری آذربایجان، بر ضرورت امضای توافقنامه‌ای استراتژیک تأکید و پیشنهاد خروج ناظران اتحادیه اروپا از مرز و لغو شکایات بین‌المللی علیه آذربایجان در صورت امضای توافقنامه صلح را مطرح کرد.



به گزارش آران نیوز به نقل از تسنیم مرز میان جمهوری آذربایجان و ارمنستان تنها یک خط بر روی نقشه نیست، بلکه مملو از تاریخ مناقشات و امیدها برای آینده است. مذاکرات تعیین مرز، پیچیدگی این مسئله را در هر دیدار و هر بیانیه‌ای آشکار می‌کند و در واقع تلاشی برای یافتن تعادل میان واقعیت و انتظارات است.

نیکول پاشینیان، نخست وزیر ارمنستان، پیشنهاد داده که ناظران اتحادیه اروپا از مناطق مرزی تعیین شده میان دو کشور خارج شوند. این پیشنهاد نشان دهنده آمادگی ارمنستان برای گفتگوی مستقیم با جمهوری آذربایجان و حل و فصل مسائل مرزی است.

با این حال، این پیشنهاد پیچیدگی و حساسیت مذاکرات تعیین مرز را نشان می‌دهد. ناظران اتحادیه اروپا در حال حاضر نقش مهمی در کاهش تنش‌ها و جلوگیری از درگیری در مناطق مرزی ایفا می‌کنند. خروج این ناظران می‌تواند به افزایش بی‌اعتمادی و تنش در مناطق مرزی و همچنین به خطر انداختن روند تعیین مرز منجر شود.

پاشینیان در مصاحبه‌ای با تلویزیون عمومی این کشور به تعدادی از موضوعات مهم در زمینه مذاکرات صلح با جمهوری آذربایجان پرداخت. در ادامه به بررسی نکات اصلی این مصاحبه می‌پردازیم:

1. **خوش بینی نسبت به مذاکرات صلح:** پاشینیان با اشاره به پیشرفت‌های حاصل شده در مذاکرات صلح، ابراز امیدواری کرد که جمهوری آذربایجان به دنبال به بن بست کشاندن مذاکرات نیست. وی همچنین تأکید کرد که ارمنستان در تلاش است تا با ارائه دلایل و استدلال‌های مختلف، نگرانی‌های موجود را برطرف کند.

2. **امضای توافقنامه استراتژیک:** پاشینیان علاوه بر توافقنامه صلح، بر ضرورت امضای یک توافقنامه استراتژیک میان ارمنستان و جمهوری آذربایجان تأکید کرد. این توافقنامه اصول روابط دو کشور در قرن‌های آینده را مشخص می‌کند.

3. **به رسمیت شناختن متقابل و همزیستی مسالمت آمیز:** پاشینیان معتقد است که ارمنستان و جمهوری آذربایجان باید به طور رسمی و عملی یکدیگر را در مرزهای فعلی به رسمیت بشناسند و به دنبال همزیستی مسالمت آمیز باشند. وی همچنین بر ضرورت احتیاط در برقراری روابط و همکاری‌های اقتصادی تأکید کرد.

4. **انتقاد از مفاد قانون اساسی ارمنستان:** پاشینیان به طور تلویحی از برخی از مفاد قانون اساسی ارمنستان انتقاد کرد و آن‌ها را عامل ایجاد تنش با جمهوری آذربایجان و ترکیه دانست.

5. **تلاش برای تنش زدایی با آذربایجان و ترکیه:** پاشینیان با اشاره به حساسیت‌های موجود در روابط با جمهوری آذربایجان و ترکیه، بر ضرورت تنش زدایی و اجتناب از اقدامات تحریک‌آمیز تأکید کرد.

6. **مسئولیت در قبال مردم ارمنستان:** پاشینیان با تأکید بر مسئولیت خود در قبال مردم ارمنستان، گفت که باید با آن‌ها صادق باشد و پیامدهای تصمیمات خود را به طور شفاف بیان کند.

7. **ادامه مذاکرات تعیین مرز:** پاشینیان از ادامه مذاکرات تعیین مرز با جمهوری آذربایجان خبر داد و گفت که در جلسه بعدی، بخش جدیدی از مرز برای تعیین حدود انتخاب خواهد شد.

8. **پیشنهاد خروج ناظران اتحادیه اروپا:** پاشینیان بار دیگر بر پیشنهاد خود برای خروج ناظران اتحادیه اروپا از مناطق مرزی تعیین شده تأکید کرد.

9. **موضوع اصلاح قانون اساسی:** پاشینیان در پاسخ به سؤالی در مورد اصلاح قانون اساسی، گفت که دادگاه قانون اساسی ارمنستان پیش از این اعلام کرده که تنها بخش‌هایی از اعلامیه استقلال

که در قانون اساسی نیز ذکر شده، اعتبار قانونی دارد.

10. **تبادل پیشنهادات برای تعیین مرز:** پاشینیان اعلام کرد که پس از آخرین جلسه کمیسیون های تعیین مرز، دو طرف پیشنهادات خود را برای ادامه این روند به یکدیگر ارائه کرده اند.

مصاحبه پاشینیان با تلویزیون ارمنستان نشان دهنده تلاش وی برای تنش زدایی با جمهوری آذربایجان و پیشبرد مذاکرات صلح است. با این حال، برخی از مواضع وی، مانند پیشنهاد خروج ناظران اتحادیه اروپا، با انتقاداتی در داخل ارمنستان مواجه شده است.

ایده «توافق استراتژیک» که توسط پاشینیان مطرح شده، در شرایط فعلی بیشتر یک شعار سیاسی است تا یک برنامه عملی. در حالی که مسائل اساسی مانند توافقنامه صلح، تعیین مرزها و کریدور زنگه زور هنوز حل نشده است، صحبت از «توافق استراتژیک» بیشتر شبیه فرستادن پیام سیاسی و جلب حمایت افکار عمومی در داخل ارمنستان است.

میزان اعتماد میان ارمنستان و جمهوری آذربایجان بسیار پایین است و این امر مانع از دستیابی به یک توافق استراتژیک می شود. دو کشور بر سر مسائل مهمی مانند قره باغ کوهستانی و تعیین مرزها اختلافات عمیقی دارند که حل و فصل آن ها آسان نیست. نفوذ قدرت های خارجی در منطقه قفقاز جنوبی نیز می تواند مانع از دستیابی به یک توافق استراتژیک میان ارمنستان و آذربایجان شود.

تلاش های پاشینیان برای دستیابی به یک «توافق استراتژیک» با آذربایجان، با مقاومت و چالش های زیادی در داخل ارمنستان و همچنین در سطح منطقه ای و بین المللی مواجه است.

اپوزیسیون ارمنستان با تلاش های پاشینیان برای دستیابی به توافق استراتژیک با آذربایجان مخالف است و آن را به عنوان خیانت به منافع ملی ارمنستان تلقی می کند. در آذربایجان نیز پس از پیروزی های نظامی در جنگ قره باغ، انتظارات برای دستیابی به نتایج ملموس و سریع در توافقنامه صلح افزایش یافته است.

روسیه، ترکیه، اتحادیه اروپا و آمریکا از جمله بازیگران خارجی هستند که با اهداف و منافع متفاوت خود، بر روند مذاکرات صلح تأثیر می گذارند و پیچیدگی این روند را افزایش می دهند. رقابت میان قدرت های منطقه ای و فرامنطقه ای در قفقاز جنوبی، این منطقه را به میدان رقابت ژئوپلیتیک تبدیل کرده است.

اعلامیه استقلال ارمنستان به منبع تناقضات داخلی و فشارهای خارجی تبدیل شده و مفاد مربوط به «ارمنستان غربی» و «قره باغ کوهستانی» در این سند، نه تنها با حقوق بین الملل مغایرت دارد، بلکه مانعی در راه عادی سازی روابط با کشورهای همسایه، به ویژه جمهوری آذربایجان و ترکیه، است.

اذعان نیکول پاشینیان، نخست وزیر ارمنستان، به مشکلات این سند و مغایرت آن با صلح و ثبات در منطقه، یک سیگنال سیاسی مهم است. با این حال، اصلاح این سند به دلیل حساسیت های داخلی و مخالفت های احتمالی، با چالش های زیادی روبرو است.

اصلاح این سند می تواند به بهبود روابط ارمنستان با کشورهای همسایه، به ویژه آذربایجان و ترکیه، کمک کند، به افزایش ثبات و امنیت در منطقه قفقاز جنوبی منجر شود و به جلب حمایت بین المللی از ارمنستان و افزایش اعتبار این کشور در عرصه جهانی کمک کند.

اعلام آمادگی پاشینیان برای لغو شکایات بین المللی علیه جمهوری آذربایجان در صورت امضای توافقنامه صلح، تصمیمی غیرمنتظره بود. این اقدام می تواند به عنوان پیامی از سوی ارمنستان برای نشان دادن تمایل خود به مصالحه و پیشبرد مذاکرات صلح باشد. با این حال، این تصمیم می تواند ریسک های داخلی و خارجی برای ارمنستان به دنبال داشته باشد.

ارمنستان در سال های اخیر از دادگاه های بین المللی به عنوان ابزاری برای اعمال فشار بر جمهوری آذربایجان استفاده کرده است. لغو این شکایات می تواند موجب واکنش منفی اپوزیسیون ارمنستان و متهم شدن پاشینیان به خیانت شود.

پاشینیان ممکن است با این اقدام به دنبال نشان دادن حسن نیت خود و تمایل به مصالحه با آذربایجان باشد و از شکست در دادگاه های بین المللی و تشدید انزوای سیاسی خود بترسد و ممکن است قدرت های خارجی مانند روسیه و غرب بر ارمنستان برای لغو این شکایات فشار آورده

باشند.

این اقدام می تواند به پیشرفت در مذاکرات صلح و رسیدن به یک توافق نهایی کمک کند، به کاهش تنش ها میان دو کشور و ایجاد فضای مناسب برای همکاری منجر شود و می تواند به تضعیف موضع ارمنستان در مذاکرات و واگذاری امتیازات بیشتر به جمهوری آذربایجان منجر شود.

همچنین واکنش منفی اپوزیسیون به این تصمیم می تواند به بی ثباتی سیاسی در ارمنستان و تضعیف جایگاه پاشینیان منجر شود و پاشینیان را با چالش های داخلی در ارمنستان مواجه کند، زیرا این اقدام ممکن است به عنوان خیانت به منافع ملی ارمنستان تلقی شود.

لغو شکایات بین المللی، به ویژه اگر با تضمین های متقابل همراه باشد، می تواند آغاز مرحله جدیدی در روابط ارمنستان و آذربایجان باشد و ارمنستان می تواند از این اقدام به عنوان ابزاری برای دریافت تضمین در مورد حقوق ارمنی های قره باغ و حفاظت از میراث فرهنگی استفاده کند و به بهبود چهره بین المللی ارمنستان و نشان دادن تعهد این کشور به صلح کمک کند.

جمهوری آذربایجان نیز می تواند از این اقدام برای تضمین به رسمیت شناختن تمامیت ارضی خود توسط ارمنستان استفاده کند و لغو شکایات بین المللی توسط ارمنستان می تواند یک پیروزی دیپلماتیک برای آذربایجان باشد.

این اقدام می تواند به افزایش اعتماد میان دو کشور و ایجاد فضای مناسب برای همکاری در زمینه های مختلف منجر شود و به طرفین اجازه دهد تا بر مسائل اساسی مانند تعیین مرزها، بازگشایی مسیرهای حمل و نقل و همکاری های اقتصادی تمرکز کنند و به ایجاد بستر مناسب برای برقراری صلح پایدار در منطقه قفقاز جنوبی کمک کند.

در واقع، تصمیم پاشینیان برای لغو شکایات بین المللی علیه جمهوری آذربایجان، یک آزمون بزرگ برای وی و دولت ارمنستان است. در مقابل، آذربایجان نیز باید با حسن نیت و انعطاف پذیری در مذاکرات شرکت کند و از این فرصت برای دستیابی به یک توافق عادلانه و پایدار استفاده کند.

به طوری که این تصمیم پاشینیان در صورت امضای توافقنامه صلح، تصمیمی سرنوشت ساز برای ارمنستان و کل منطقه قفقاز جنوبی است. اگر این روند به درستی مدیریت شود، می تواند به برقراری صلح و ثبات در منطقه و آغاز یک دوران جدید از همکاری و پیشرفت منجر شود.